

בש"פ 2380/24 - הלל לוי פאור, דורון בן שחר נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 2380/24

לפני: כבוד השופט י' כשר

המבקשים: 1. הלל לוי פאור
2. דורון בן שחר

נגד

המשיב: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט ד' גדעוני), מיום 19.3.2024, בעמ"י 41995-03-24

בשם המבקשים: הלל לוי פאור

החלטה

לפניי בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט ד' גדעוני), מיום 19.3.2024, בעמ"י 41995-03-24, במסגרתה התקבל ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום בירושלים (השופט ג' ארנברג), מיום 17.3.2024, בבש"ע 35541-03-24, בש"ע 35567-03-24 ו-בש"ע 35571-03-24.

רקע הדברים

1. ביום 16.3.2024 התקיימה בכיכר פריז בירושלים הפגנה שנושאה קריאה להעלאת השבת החטופים מעזה לראש סדר העדיפויות הלאומי. לאחר שבמהלך ההפגנה נחסם צומת הרחובות קינג ג'ורג' ורמב"ן, עצרה המשטרה

שלושה מפגינים, בהם המבקשים בבקשה דנן, מר הלל לוי פאור ומר דורון בן שחר (להלן, בהתאמה: פאור ו-בן שחר).

2. עוד באותו היום, 16.3.2024, הגישה המשיבה לבית משפט השלום בירושלים בקשה להוצאת צו לשחרור המבקשים בערובה. ביום 17.3.2024 התקיים דיון בבקשת המשיבה, במסגרתו ציין בא כוחה כי ההפגנה בה השתתפו המבקשים החלה כהפגנה חוקית שנעשתה בתיאום עם המשטרה, אך כי בסביבות השעה 21:30 פרצו חלק מהמפגינים לכביש במטרה לחסום את התנועה תוך שהם מסרבים להישמע להוראות השוטרים להתפנות מהמקום. על רקע זה, יוחס למבקשים חשד לביצוע עבירה של התנהגות במקום ציבורי באופן העלול להביא להפרת השלום, לפי סעיף 216(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), והפרעה לשוטרים בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין. כמו כן, לבן שחר יוחסה גם עבירה של שימוש פחזני באש או בחומר דליק, לפי סעיף 338(א)(3) לחוק העונשין, שכן הוא נצפה אחוז ברימון עשן במהלך ההפגנה. על רקע זה, ביקשה המשיבה לשחרר את המבקשים בתנאים הבאים: התייצבות לחקירה או משפט לפי דרישה; הרחקה מהרחובות המלך ג'ורג', ארלוזורוב, הנשיא, עזה, אגרון, רמב"ן וכיכר פריז (כולם בירושלים) למשך 60 יום; התחייבות עצמית וערבות צד ג' על סך 10,000 ש"ח; והפקדה כספית בסך 2,000 ש"ח.

בתום הדיון קיבל בית משפט השלום את בקשת המשיבה בחלקה, והורה על שחרור המבקשים בתנאים המהווים רק חלק מאלו שהתבקשו על ידי המשטרה: התייצבות לחקירה או משפט לפי דרישה; הרחקה מכיכר פריז למשך 60 יום; והתחייבות עצמית וערבות צד ג' על סך 10,000 ש"ח.

3. המשטרה מיאנה להשלים עם החלטת בית משפט השלום, והגישה ערר לבית המשפט המחוזי בו טענה, בעיקרו של דבר, כי החלטת בית משפט השלום אינה נותנת ביטוי ראוי למסוכנות הכרוכה בחסימת כבישים ללא היתר במהלך של הפגנות. ביום 19.3.2024 התקיים דיון בערר המשיבה. במהלך הדיון שבה המשיבה על טיעוני עררה לפיהם חסימת כבישים באופן בלתי חוקי במהלך הפגנות יוצרת סיכון למשתמשי הדרך, וציינה כי יש חשיבות לקבלת הערר על מנת שהמשטרה תוכל לאכוף את האיסור על חסימת כבישים באופן בלתי חוקי. מנגד, המבקשים טענו כי לגישתם התנאים שנקבעו בהחלטת בית משפט השלום הינם תנאים קשים די והותר, בפרט בהתחשב בקיומה של הזכות להפגין.

בתום הדיון ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי במסגרתה התקבל ערר המשיבה. בהחלטתו ציין בית המשפט המחוזי כי מעיון בחומר החקירה עולה כי ישנו חשד סביר להפרת הסדר הציבורי ביחס לשני המבקשים, וביחס לבן שחר חומרי החקירה מבססים חשד סביר כי אחז, במהלך ההפגנה ותוך כדי חסימת הכביש, ברימון עשן. בית המשפט ציין כי בקביעת תנאי השחרור יש לאזן בין המסוכנות המסוימת הנשקפת מהחשדות המיוחסים למבקשים, לבין חשיבותם של חופש הביטוי וזכות ההפגנה וההכרח שלא לפגוע בהם יתר על המידה. איזון זה, כך קבע בית המשפט המחוזי, מצדיק החמרה מסוימת בתנאי השחרור שנקבעו למבקשים כך שבנוסף לתנאים שנקבעו בהחלטת בית משפט השלום יקבע כי בן שחר יורחק מכיכר פריז עד ליום 15.4.2024, ואילו פאור יורחק מכיכר פריז עד ליום 1.4.2024.

על החלטת בית המשפט המחוזי הוגשה הבקשה שבפניי.

טענות המבקשים

4. בבקשתם טוענים המבקשים כי סעיפים 42(ב) ו-48(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), המקנים לבית המשפט את הסמכות לשחרר חשוד בערובה, אינם מאפשרים הטלת תנאי שחרור בערובה בהתבסס על עילת המסוכנות. המבקשים מבססים את טענתם על התיבה "שחרור בערובה יהיה על תנאי שהחשוד יתייצב לחקירה או למשפט בכל מועד שיידרש, ושלא ישבש הליכי חקירה ומשפט..." (ההדגשה הוספה - י' כ'), שבסעיף 42(ב) לחוק המעצרים, ועל התיבה "שחרור בערובה הוא על תנאי שהמשוחרר יתייצב לחקירה, לדיון במשפטו או בערעור, או לנשיאת עונשו, בכל מועד שיידרש, וכן שיימנע מלשבש הליכי משפט..." (ההדגשה הוספה - י' כ'), שבסעיף 48(א) לחוק המעצרים. על רקע זה טוענים המבקשים כי החלטת בית המשפט המחוזי, אשר התבססה על קיומה של "מסוכנות מסוימת" הנשקפת מהחשדות המיוחסים למבקשים, ניתנה בחוסר סמכות. המבקשים מטעימים כי שאלת גבולות סמכותו של בית המשפט בהטלת ערובה היא בעלת חשיבות ציבורית החורגת מעניינם הפרטני, ומשכך מוצדק ליתן רשות ערר בנסיבות דנן.

דיון והכרעה

5. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, כמו גם בהחלטותיהן של הערכאות קמא, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

6. כלל הוא כי רשות לערור ב-"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בהם מתעוררת שאלה החורגת מענייני הפרטני של המבקש, או כאשר מתקיימות נסיבות ייחודיות המעלות חשש לעיוות דין (ראו, למשל: בש"פ 8712/23 אלקובי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (11.1.2024); בש"פ 3656/23 חריס נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (24.5.2023); בש"פ 759/23 נאמן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (16.2.2023)). הבקשה דנן אינה עומדת באמת המידה האמורה.

7. סוגיית תכלית הערובה והשיקולים שעל בית המשפט לשקול בעת הטלתה, נדונה בפסיקתו של בית משפט זה לא פעם ולא פעמיים (ראו, מיני רבים: בש"פ 2712/96 הרשקוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 705 (1996); בש"פ 2094/97 הורוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 697 (1997); בש"פ 1907/98 מדינת ישראל נ' כיאל, פ"ד נב(2) 97 (1998) (להלן: עניין כיאל); בש"פ 952/00 מדינת ישראל נ' חוטר-ישי, (24.2.2000); בש"פ 4972/07 פואז נ' מדינת ישראל (20.3.2008) (להלן: עניין פואז); ולאחרונה בבש"פ 1332/21 פלוני נ' מדינת ישראל (3.5.2021) (להלן: עניין פלוני)).

8. בפסיקה הוטעם כי חוק המעצרים מציב שני מסלולים נפרדים להטלת ערובה: המסלול הראשון מתבסס על ההנחה כי ביחס לחשוד או לנאשם קיימת עילת מעצר (לפי סעיפים 13(א) או 21(א) לחוק המעצרים). הטלת הערובה על פי מסלול זה היא פועל יוצא של ההוראות הקבועות בסעיפים 13(ב) ו-21(ב) לחוק המעצרים המורים כי בית המשפט לא יורה על מעצר החשוד או הנאשם אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו של החשוד או הנאשם פחותה, לרבות בדרך של הטלת ערובה. לפיכך: "השחרור בערובה הינו ברוב המקרים ה"פן האחר" - קרי: צידו השני של המטבע - של כל בקשה להחזקה במעצר", כך שהטלת ערובה ביחס לחשוד או נאשם לפי מסלול זה, נועדה להגשים את כל אותן התכליות שנועד להגשים המעצר, לרבות מתן מענה למסוכנות (עניין פואז, בפסקאות 11 ו-13). בתוך כך, צוין בפסיקה ביחס למסלול זה כי:

"במסלול זה של שחרור בערובה, בית-המשפט רשאי, ואף חייב, לשקול את החשש מפני "מסוכנות" הנאשם בבואו

לקבוע את תנאי השחרור בערובה. ייתכן אף כי מסקנה זו עולה במישרין מהוראות סעיף 46(ב) לחוק, הכוללות בשיקולי השופט את מהות העבירה ואת עברו הפלילי של הנאשם" (עניין כיאל, בפסקה 7).

המסלול השני מבוסס על סעיף 44(ב) לחוק המעצרים הקובע כי: "בית משפט רשאי לצוות על נאשם או על נידון, שערעור תלוי ועומד על פסק דינו, לתת ערובה, אף אם אינו מוסמך להורות על מעצרו לפי סעיף 21, כדי להבטיח את התייצבותו למשפט, ומשעשה כן, יראו את הנאשם או את הנידון כמי ששחרר בערובה" (ההדגשה הוספה - י' כ'). כעולה מהחלק המודגש, מסלול זה מתייחס לנאשם או נידון שלא קיימת לגביו עילת מעצר. בעבר נקבע לגבי מסלול זה כי תכלית הסמכות להטיל ערובה לפיו נועדה להבטיח את התייצבות הנאשם או הנידון למשפט, כך שבהפעלת סמכותו לפי סעיף זה מוסמך בית המשפט לשקול שיקולים שנועדו להגשים תכלית זו בלבד, וכן להטיל תנאים שמטרתם השגתה בלבד (ראו: עניין הורוביץ).

עם זאת, לימים נקבע בפסיקה כי יש ליתן פרשנות תכליתית למילים "אף אם אינו מוסמך להורות על מעצרו לפי סעיף 21" שבסעיף 44(ב), כך שאם הנאשם או הנידון הוא "בר-מעצר" וקיימת עילת מעצר פוטנציאלית, לא יראו אותו כמי שבית המשפט אינו מוסמך להורות על מעצרו (עניין פלוני, בפסקה 18). לפיכך, גם במקרים הנופלים תחת סעיף 44(ב) לחוק המעצרים בהם קיימת עילת מעצר פוטנציאלית, מוסמך בית המשפט לשקול שיקולי מסוכנות ולהציב תנאים שמטרתם מניעה או צמצום של המסוכנות האמורה (שם).

9. בענייננו, בית המשפט המחוזי קבע כי חומר הראיות שבידי המשיבה מקים חשד סביר כי המבקשים ביצעו את העבירות המיוחסות להם, וכי משכך נשקפת מהם "מסוכנות מסוימת". לפיכך, אף מבלי שאדרש להכריע אם המסלול הרלוונטי לעניין הטלת הערובה על המבקשים הוא המסלול הראשון או המסלול השני, מאחר שיש לראות במבקשים כ-"בני מעצר", הרי שלא הייתה כל מניעה כי בית המשפט המחוזי יבסס את החלטתו לשחררם בתנאים על שיקולי מסוכנות.

אשר על כן, דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, כ"א באדר ב' התשפ"ד (31.3.2024).

שופט